

VEGĀNISMA KUSTĪBAS IETEKME UZ RESTORĀNU BIZNESU LATVIJĀ

VEGANISM MOVEMENT INFLUENCE ON RESTAURANT BUSINESSES IN LATVIA

Alise Krasovska

Biznesa augstskolas "Turība" uzņēmējdarbības vadības 2.kursa studente,
Latvija

Abstract

The object of research is the influence of the current veganism movement on the restaurant businesses in Latvia. According to the analysis of theoretical information on the development of the veganism movement today, it is established that more and more people in the world and Latvia becomes vegan for different reasons. The study shows opinions of nutritionists on the effects of veganism on human health, and they admit, that such diet is healthy and even recommended, helping to reduce various diseases. As well as information is collected on existing vegan restaurants in Latvia, their differences and similarities. The research method is selected and, by interviewing 3 leading vegan restaurant owners in Latvia, it is established that the business activities of the vegan restaurant businesses in Latvia are improving rapidly and with the developing movement of veganism, restaurants on the plant based diet has big potential. After analysing the interviews, it is concluded, that now is the right time to launch a veganism ideas related business.

Ievads

Mūsdienās ar vien plašāk atpazīstams un ikdienā apspriests gan pasaulē, gan arī Latvijā kļūst dzīvesveids, ko sauc par vegānismu. Jau kādu laiku visā pasaulē ir atpazīstams veģetārisms, taču vegānisms sācis palikt aktuāls un attīstījies tikai dažu pēdējo gadu laikā. Vegānisms ir veids kā cilvēkiem dzīvot saudzīgāk dabai un veidot savu uzturu dzīvām radībām draudzīgāk, veselīgāk un ekoloģiskāk. Ik dienu ļoti daudz cilvēku izvēlas iesaistīties vegānisma kustībā un šī kustība kļūst ar vien zināmāka un populārāka.

Tiek noteikta **hipotēze**: vegānisma kustība Latvijā palīdz vegāniskiem restorāniem attīstīties ar katru gadu ar vien vairāk.

Tiek izvirzīts **darba mērķis** – izpētīt vegānisma ietekmi uz restorānu biznesu Latvijā. Lai realizētu darba mērķi, tiek noteikti **darba uzdevumi**: pirmkārt, izpētīt visu darbam nepieciešamo teorētisko informāciju par vegānisma kustību mūsdienās, otrkārt, raksturot 3 Latvijas vegānisko restorānu uzņēmumu darbību, treškārt, intervēt šobrīd Latvijā esošo vegānisko restorānu vadītājus.

Lai izpildītu izvirzītos darba uzdevumus, tiek izvēlētas **darba metodes** – jaunāko rakstu izpētīšana, lai noskaidrotu nepieciešamo teorētisko informāciju par vegānisma kustību mūsdienās, informācijas apkopošana par šobrīd Latvijā esošiem vegāniskiem restorāniem, kā arī trīs Latvijas restorānu vadītāju intervēšana un interviju analizēšana, lai noskaidrotu visu par restorānu biznesu, kas balstīti uz augu uzturu, darbību Latvijā.

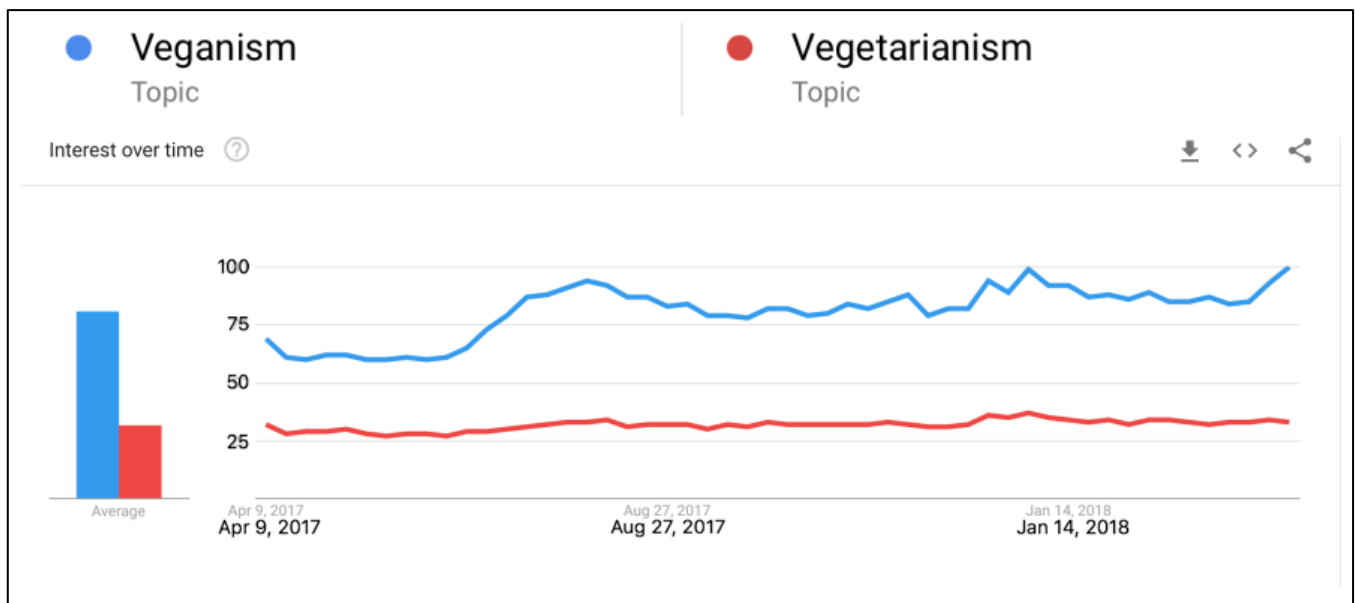
Kā **pētniecisko metodi** ir izvēlēta intervija, konkrētāk - daļēji strukturētā intervija.

1. Vegānisma teorētiskais apraksts

Ikviens cilvēks, piekopjot vegānisma dzīvesveidu, cenšas dzīvot pēc iespējas dabai un dzīvām radībām draudzīgāk un saudzīgāk. Vegāni no savas ikdienas izslēdz jebko, kas nācis, izmantojot dzīvniekus – ēdienu, drēbes, izklaidi un citus. Šajā darbā autors izvēlējies tieši aplūkot vegānisma ēšanas jeb sauktu arī par augu uztura ietekmi uz sabiedrību un uz restorāniem Latvijā šobrīd.

Mūsdienās ir divi atpazīstami termini saistībā ar vegānismu, kuriem patiesībā ir diezgan liela atšķirība. Viens no tiem ir vegānisms, kas ir cilvēku izvairīšanās no dzīvnieku produktu jebkādas izmantošanas savā ikdienā, šie cilvēki parasti vegānismam pievērsušies ētisku apsvērumu dēļ vai, skaidrojot savu izvēli ar žēlumu pret dzīvniekiem un kā cīņu pret cietsirdību uz tiem. Kā arī ir augu valsts uztura piekritēji, kas sevi par vegāniem nesauc, tie ir cilvēki, kas atsakās no dzīvnieku produktu izmantošanas pārtikā savas veselības dēļ nevis ētisku apsvērumu ietekmē, tādēļ šādi cilvēki no savas ikdienas neizslēdz apģērbu, uz dzīvām radībām testētus kosmētikas līdzekļus un citas lietas, kas iegūtas no dzīvniekiem.

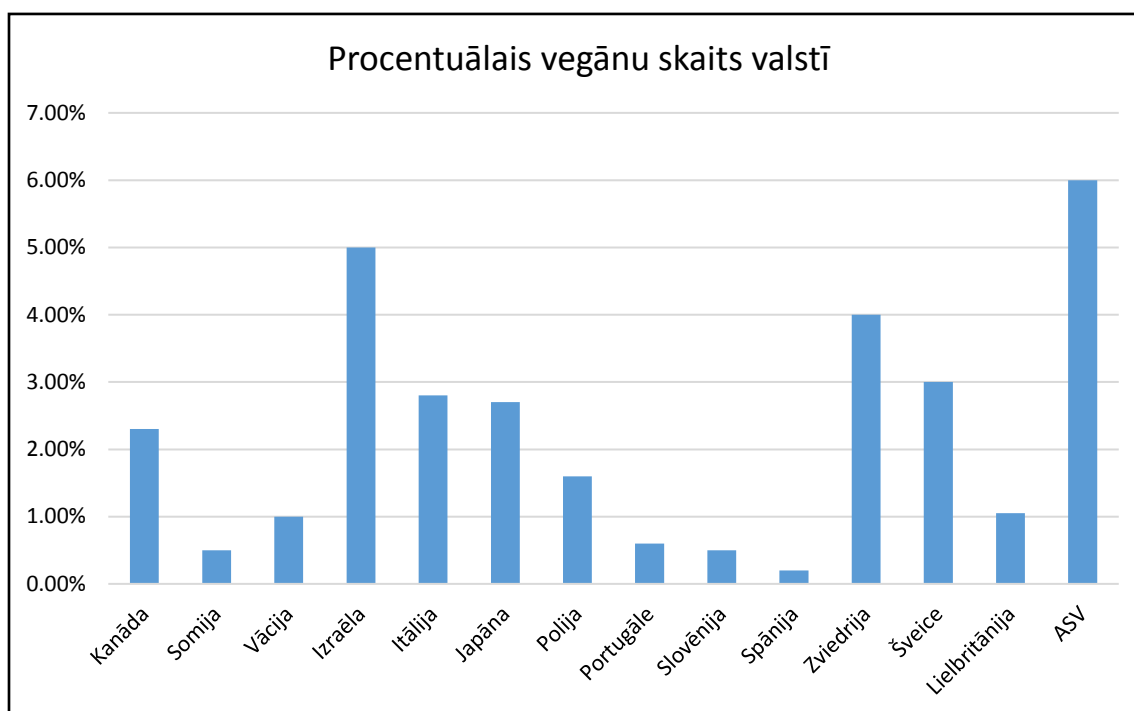
Izpētot Google AddWords piedāvātos datus par cilvēku interesi internetā saistībā ar vegānismu, iespējams pamanīt, ka ik dienu kāds interneta vietnē Google.com mēģina noskaidrot kaut nedaudz vairāk par vegānismu un tas ir kļuvis biežāks meklēšanas objekts kā veģetārisms. (Skat. 1.1 Att.) Ar zilo līniju attēlā iespējams apskatīt vegānisma meklēšanas biežumu, bet ar sarkano – veģetārisma. Iespējams novērot, ka cilvēki bieži vien vietnē Google.com meklē informāciju par tā saukto jauno “trendu”.

1.1 Att. Vegānisma un veģetārisma meklēšanas biežus vietnē Google.com

Kā izpētījusi pasaules vegānu asociācija: “Lielais vegānisma kustības sākums bijis 2014. gadā, kad vegānisma piekritēju skaits ASV kāpis par 500%, un līdz 2017. gadam tas joprojām aug ik mēnesi, par ļoti ievērojamiem skaitļiem.” (World vegan organization, 2017). Viņi savā rakstā šos pēdējos 4 gadus sauc par vegānisma “eksploziju”, kas tikai turpina attīstīties. Kā arī, viena no Amerikas lielākajām ēdiena ražošanas firmām “Just Eat”, publicējusi datus savā mājaslapā par pārtikas pasūtījumiem viņu uzņēmumā, ko tie saņēmuši no milzīgās klientu bāzes – 20 miljoniem. Saskaņā ar grafikiem, pieprasījums pēc vegānisko produktu pasūtīšanas iespējām pieaudzis par 987% 2017. gadā (Just eat, 2017.).

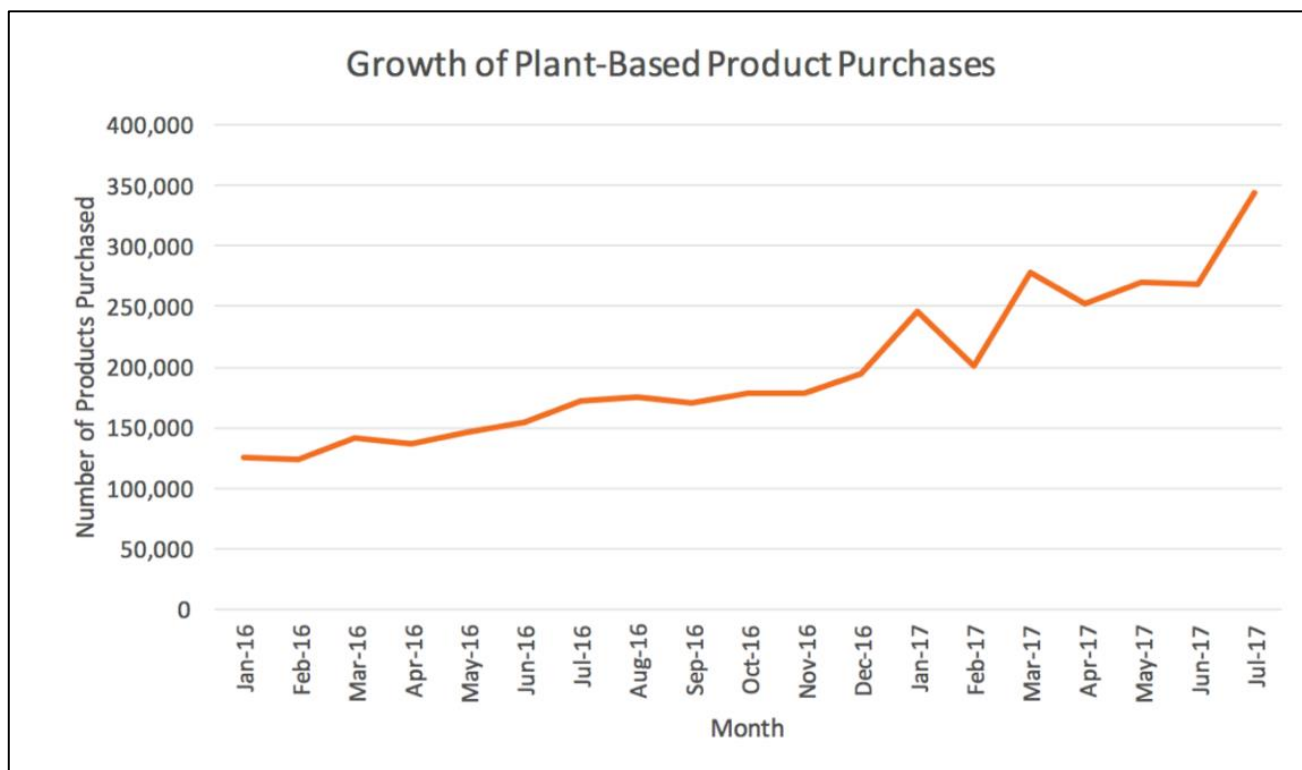
Izpētot vegānisma pētniecības organizācijas, konkrētāk pētniecības asistentes Zoe Gorman, veikto pētījumu Anglijā, darba autors apkopojis nepieciešamos datus un izveidojis grafiku, kurā redzams procentuālo vegānu skaits, katrā no dotajām valstīm. (Skat. 1.2 Att.) (Gorman, 2016.)

1.2 Att. Procentuālais vegānu skaits katrā valstī

Lai arī procenti, skatoties uz visu iedzīvotāju skaitu valstīs, šobrīd nav lieli, tomēr ņemot vērā, ka šī lielā pārmaiņa notiek tikai dažus gadus un turpina augt, var secināt, ka ar katru gadu šie procenti ievērojami palielināsies. Grafikā iespējams arī novērot, ka ASV sasniegusi vegānu skaitu jau 6% apmērā no visu iedzīvotāju skaita, kas nebūt nav mazs skaitlis. Bet visā pasaulē vislielākais procentuālais vegānu skaits ir Indijā un tas sasniedz jau 27% no viņu iedzīvotāju skaita, un tur pārsvarā cilvēki šādu dzīves veidu izvēlas savas reliģijas dēļ.

To, ka vegānisma dzīvesveida piekritēju pasaulē paliek ar vien vairāk, var novērot arī apskatot vegānisko produktu pieprasījumu. Iepriekš minētās Amerikas ēdiena ražotnes firmas “Just Eat” mārketinga direktors Edels Kinane ir ievietojis publiskai apskatei pieejamu rakstu ar saviem aprēķinātajiem datiem par vegānisko produktu pieprasījuma augšanu pēdējo 2 gadu laikā, Amerikā. (Skat. 1.3 Att.)

1.3 Att. Iegādāto vegānisko produktu skaits (Kinane, 2018.)

Attēlā skaidri pamanāms, ka ar katru mēnesi un gadu pieprasījums pēc dzīvnieku produktu aizvietošanas iespējām kļūst ar vien augstāks, pēc kā var arī secināt, ka ar vien aktuālāka pasaulē kļūst vegānisma kustība. Ļoti daudz restorāni un ēdiena ražošanas uzņēmumi savā produktu klāstā iekļauj vegāniskas opcijas vai pat pilnībā savu produkciju sāk veidot uz augu valsts uztura balstītu. Nu jau ir vairāk kā 30 dažādi uzņēmumi Amerikā, kas savu produktu klāstu veido no augu valsts produktiem. Kā arī daudzi šobrīd esoši piena un gaļas pārstrādes uzņēmumi savā klāstā iekļauj gaļas, piena, siera un citu dzīvnieku produktu alternatīvas vegāniem, jo mūsdienās ir skaidri redzams, ka tā ir iespēja kā palielināt savu apgrozījumu, iegūstot arī vegāniska uztura piekritējus savam pircēju lokam. Tieši šī iemesla dēļ autors ir izvēlējies noskaidrot, kā šajā brīdī, kad vegānisms kļūst ar vien pieprasītāks un šī kustība turpina plesties, rīkojas Latvijas uzņēmumi.

Zināms, ka ne tikai vegāniska uztura piekritēji savā ikdienas ēdienkartē iekļauj dažādus dārzeņus, augļus un citus augu valsts uztura produktus, bet arī jebkurš citu ēšanas paradumu piekritējs, tāpēc ir saprotams, ka arī šos aizstājēj produktus bieži vien var izvēlēties arī nejaus garāmgājējs. Ar vien vairāk cilvēku uzskata, ka tieši augu valsts uzturs ir pareizs, lai uzlabotu savu veselību ar dārzeņiem, augļiem, graudaugiem un citiem augu valsts produktiem, kurus savā ikdienā var izmantot jebkurš. Šī iemesla dēļ autors uzskata, ka dzīvnieku produktu aizstājēj preču ražošanas bizness šobrīd ir patiešām aktuāls un var būt pat ļoti veiksmīgs, kā arī šādu produktu iekļaušana restorānu ēdienkartēs, lai savam uzņēmumam piesaistītu lielāku auditoriju, mūsdienās ir ļoti izdevīga un gudra izvēle.

Kā jau iepriekš minēts, ar vien vairāk cilvēku mūsdienās izvēlas augu valsts uzturu, lai uzlabotu savu veselību un izvairītos no dažādām slimībām. Taču pastāv pretēji viedokļi, ka ar šādu uzturu neviens cilvēks nav spējīgs iegūt visus nepieciešamās uzturvielas un minerālvielas, tāpēc ir interesanti izpētīt, ko par šo saka uztura speciālisti un aplūkot pētījumus par to, kā tad īsti augu valsts uzturs darbojas uz cilvēka veselību.

Autors pats ir pievērsies vegānismam jau pus otru gadu, un no savas pieredzes var teikt, ka šāds uzturs ir ļoti veselīgs un ir visnotaļ iespējams iegūt visus nepieciešamās uzturvielas, sekojot visam līdz un veidojot savā ikdienā pilnvērtīgu augu valsts uzturu. Tieši šī iemesla dēļ,

ka autora pieredze ar vegānismu ir visnotaļ iepriecinoša, autors izvēlējies noskaidrot, ko par šo tēmu saka uztura speciālisti un veselības ministrijas pārstāvji.

Jau 2007. gadā Latvijā ir veikts pētījums par vegānisma ietekmi uz veselību un savu viedokli par šādu izvēli uzturam, vēstulē sniedz Veselības ministrijas valsts pārstāvis Jānis Trallis, un vēstuli parakstījis Veselības ministrijas valsts sekretārs Armands Ploriņš: "Veselības ministrija piekrīt apgalvojumam, ka veģetāriešu un vegānu uzturs ir veselīgs un augu valsts pārtikas produkti spēj sniegt cilvēkam visas nepieciešamās uzturvielas". (Trallis, 2007) Protams, ka arī šādu viedokli izlasot, nebūtu pareizi uzreiz izslēgt no ēdienkartes visus dzīvnieku produktus, nemēģinot tos aizstāt, taču, ja to dara sabalansēti un sekojot līdzi, lai tiek uzņemtas visas nepieciešamās uzturvērtības un minerālvielas, šāds ēšanas veids ir veselīgs un pat ieteicams.

Kā arī, jau 2015. gadā Pasaules veselības organizācija atzina: "Cilvēkam gaļa nav nepieciešama, ja to aizvieto pilnvērtīgi, turklāt sarkanā gaļa cilvēkam nav ieteicama – tajā atrodamas kancerogēnās šūnas" (World health organisation, 2015). Kancerogēnās šūnas, kas atrodas sarkanajā gaļā dod cilvēkam papildus risku saslimt ar vēzi, tāpēc tās lietošana nav ieteicama neviena vecuma cilvēkam.

Arī pasaulē lielākā uztura speciālistu organizācija "Academy of Nutrition and Dietetics" piekrīt, ka sabalansēts, vegānisks uzturs ir veselīgs visos vecuma posmos, kā arī mazina sirds slimību, audzēju un citu veselības problēmu riskus. (Hayes, 01.11.2017.)

2. Vegānisko restorānu aktualitāte Latvijā

Ar vien vairāk cilvēki mūsdienās noskaidro gan par vegānisma ietekmi uz to veselību, gan ētiskajiem apsvērumiem un izvēlas pievērsties šādai diētai, tāpēc pavisam noteikti arī restorānu biznesu tīkliem mūsdienās ir izdevīgi savā klāstā iekļaut vegāniskas opcijas, kā to mūsdienās dara jau diezgan daudzi restorāni Latvijā, kā piemēram, Wok n Kurry restorāns, Bhjan Cafe, kafejnīca Mierā, kafejnīca Pagalms, restorāns Neiburgs un daudzi citi. Visi šie restorāni vai kafejnīcas ir iekļāvuši savā ēdienkartē opcijas, kuras piesaistītu arī vegānu auditoriju, un, šādu vietu paliek tikai ar vien vairāk. Ik viens restorāna vadītājs savu klientu loku var mierīgi paplašināt, ievietojot vegānisku ēdienu opcijas, jo šobrīd vegānu vidū šādas iespējas nav neierobežotā daudzumā, tāpēc cilvēki, kuri atbalsta augu valsts uzturu, vienmēr dodas nogaršot jauno piedāvājumu uz restorānu vai kafejnīcu.

Lai arī ar vien vairāk restorāni Latvijā piedāvā vegāniskas opcijas savā ēdienu klāstā, tomēr vegāniski restorāni Latvijā šobrīd ir tikai trīs - Terapija, Fat Pumpkin un The Beginnings. Tikai šie trīs restorāni Latvijā ir spēruši soli uz priekšu un no sava ēdienu piedāvājuma klāsta izslēguši jebkādu dzīvnieku produktus, un riskējuši, savu potenciālo klientu loku krietni samazinot. Tāpēc autors ar šo darbu ir vēlējis noskaidrot, kā šiem restorāniem šobrīd klājas, vai viņi savu izvēli nenožēlo un vai Latvijā šāda business var augt arī turpmāk.

Autors ir izvēlējies arī noskaidrot mazliet vairāk informācijas par darbību katram no šiem vegāniskajiem restorāniem Latvijā un apkopot informāciju, ko iespējams par šo restorānu biznesu atrast medijos.

"Terapija" ir kafejnīca, kura dibināta 2016. gada 18. jūnijā un tās īpašniece un dibinātāja ir Elīna Dzelzkalēja. Kā pati īpašniece saka sava uzņēmuma Facebook lapā: "Terapija tika izveidota ar misiju, ka vegānisku ēdienu var baudīt jebkurš – garšīgs, saprotams un par saprātīgām cenām"(Terapija, 2016). Un ar šo misiju Terapija joprojām arī strādā, savu ēdienu klāstu bieži mainot, nemainot savas zemās cenas un, cik vien iespējams, iegādājoties dabīgus vietējos produktus. Arī vietējo vegānisma kustības piekritēju vidū Terapija ir ļoti iemīļota vieta maltītei ārpus mājas – ik vienā diskusijā, kur tiek vaicāts par vegāniskām pašas iespējām, Terapija ir kā viens no pirmajiem ieteikumiem. Šo kafejnīcu iemīļojuši ne tikai vietējie augu valsts uztura piekritēji, bet arī mūsdienu pop-zvaigzne Elija Goldinga, kura

arī savā ikdienā izvēlas vegānisku uzturu, tieši Terapiju izvēlējusies savai pusdienu pārtikas iegādei un atzinusi to par ļoti gardu. (Terapija, 2017)

“Fat Pumpkin” ir vegānisks restorāns Rīgas centrā, kurš dibināts 2015. gada 11. jūnijā, un tā dibinātāja ir Karīna Linča. Fat Pumpkin restorānu iemīļojuši gan vietējie vegāni, gan arī ārzemnieku tūristi, ko iespējams novērot ik vasaru Fat Pumpkin restorānā – visas vietas aizņemtas visas dienas garumā, cilvēki stāv rindās un atstāj lieliskas atsauksmes arī restorāna Facebook lapā. Salīdzinot ar Terapiju, Fat Pumpkin cenas gan krietni atšķiras un ir stipri augstākas, jo Fat Pumpkin tiek dēvēts kā restorāns nevis kafejnīca, kā arī, tas atrodas Rīgas centrā, kas, protams, arī ietekmē ēdienu cenu. Šis restorāns attīstās ar katru gadu, un tagad, ne tikai piedāvājot vegāniskas opcijas, bet arī līdzņemšanas iespējas telefona aplikācijā Wolt, kas parāda, ka restorāna ēdieni kļūst tikai ar vien pieprasītāki. Lieki piebilst, ka restorāns arī, cik vien iespējams, domā par dabai draudzīgām izvēlēm – ar pārstrādājamiem līdzņemšanas traukiem, šķirojot atkritumus un, izmantojot pēc iespējas mazāk plastmasas.

“The Beginnings” restorāns ir dibināts 2015. Gadā, taču plašāk pazīstams un agrāk tā nosaukums bija Raw Garden. Nosaukuma maiņa tiek skaidrota ar restorāna pāreju no tikai svaigēšanas (svaigēšanas pamatā ir doma, ka termiski neapstrādātu augu valsts produktu ēšana ir optimāls veids, kā apgādāt organismu ar visām tam nepieciešamajām vielām, svaigēdāji savā uzturā lieto tikai neapstrādātus, svaigus produktus (Kataja, 2013.)) ēdienu piedāvājuma uz dažādu vegānisko ēdienu piedāvājumu. Tā dibinātājs un uzņēmuma vadītājs ir Matīss Eglītis. “The Beginnings” no abiem iepriekš minētajiem restorāniem atšķiras ar to, ka tam ir nevis viens, bet veseli 3 restorāni dažādās Rīgas vietās – Kr.Barona ielā, Skolas ielā un t/c Spice. Kā arī, restorāns ir pazīstams ar savu “The Beginnings” produkciju, ko ir iespējams iegādāties Rimi veikalos un visos viņu restorānos. Kā arī, The Beginnings restorāni savu nostāju par vegānismu skaidro tieši ar piekrišanu veselīgam dzīves veidam un veselīgas pārtikas ražošanai un patērēšanai. Arī to sauklis ir šāds: The Beginnings restorāni – dzīvo ilgāk, piedzīvo vairāk.

Visi šie vegāniskie Rīgas restorāni viens no otra krasi atšķiras gan ar dažādām pieejām savam restorāna piedāvājumam, gan cenām, taču tiem visiem ir kopīgs mērķis – plašāk Latvijā un pasaulē virzīt vegānisma kustību, veselīgu dzīves veidu un zaļo domāšanu. Un tas viņiem visiem lieliski izdodas.

3. Intervijas analīze

Kā jau iepriekš vairākkārt minēts, ar vien vairāk uzņēmumi, kas ir gan kafejnīcas, gan restorāni izvēlas savā ēdienkartē iekļaut opcijas, kuras domātas vegāniska uztura piekritējiem un ar vien vairāk šajos restorānos var pamanīt dažādību un daudzumu vegānisku ēdienu izvēlē. Un Latvijā šobrīd darbojas arī šie trīs restorāni, kuru ēdienkartē ir tikai vegāniski ēdieni un autors, veicot šo pētījumu, ir vēlējis noskaidrot, kā šiem restorāniem Latvijā veicas laikā, kad vegānisms kļūst ar vien atpazīstamāks un pieprasītāks.

Autors ir izvēlējis 3 uz augu uztura balstītus restorānus Latvijā, kuru darbību aplūkot, iepriekš aprakstītos, Terapija, Fat Pumpkin un The Beginnings. Visi šie restorāni no sava produktu klāsta un ēdienkartes ir izslēguši jebkādus dzīvnieku produktus – gaļu, piena produktus, olas, medu un citus. Kā arī visi šie restorāni Latvijā darbojas jau vairākus gadus tāpēc ir visnotaļ interesanti noskaidrot, vai attīstoties vegānismam pasaulē un Latvijā, attīstās arī šo restorānu darbība.

Lai uzzinātu vairāk par šo restorānu darbību mūsdienās, kā viss ir aizsācies un kādi ir to vadītāju nākotnes plāni, darba autors ir intervējis visu trīs restorānu vadītājus. Darba autors visiem uzņēmumu vadītājiem uzdeva 5 jautājumus par vegānisma ietekmi uz viņu restorāniem, un pašas svarīgākās un noderīgākās atbildes tika pievienotas interviju kopsavilkumam. (Skat.

3.1)

Interviju kopsavilkums ar vegānisko restorānu vadītājiem

Jautājuma numurs	Jautājums	Atbilde tēzes veidā			Secinājums
		“Terapija”	“Fat Pumpkin”	“The Beginnings”	
1.	Vai augot vegānisma kustībai, attīstās arī Jūsu restorānu bizness?	Jā, mūsu klientu loks patiešām aug, spriežot pēc kafejnīcas apmeklētības ikdienā.	Jā, ar vien vairāk mūs apmeklē ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet arī ārzemju tūristi.	Jā, ar vien vairāk cilvēku pievēršas veselīgam dzīvesveidam un izvēlas mūsu restorānu.	Visi vadītāji apgalvo, ka viņu bizness attīstās, attīstoties vegānisma kustībai.
2.	Vai Jūs sekojat līdzīgai aktualitātēm saistībā ar vegānismu? Ja jā, tad kādēļ?	Protams, man ir ļoti svarīgi sekot līdzīgai, kā vegānisms attīstās Latvijā un pasaulē, kopā ar to uzlabojot arī savu restorānu.	Noteikti, mūsu restorāns darbojas ne tikai uz augu valsts uztura balstīts, bet arī sekojot līdzīgai visiem jauniešiem vegānismā.	Protams, jo vairāk attīstās vegānisms, jo lielākas attīstības iespējas tas dod mums – papildus restorāniem un mūsu produkcijai.	Visi trīs restorānu vadītāji atzīst, ka seko līdzīgai vegānisma kustībai un tas stipri ietekmē viņu biznesa darbību.
3.	Kādas Jūs redzat savas biznesa perspektīvas nākamajiem pieciem gadiem?	Arī turpmāk strādāsim kā vegānisma vēstneši, atverot vēl jaunas kafejnīcas, pie kā sākam strādāt jau šobrīd.	Jau pavisam drīz domājam paplašināt mūsu restorānu ķēdi, ieviešot franšīzes arī citās Eiropas valstīs.	Šī veselīgā dzīvesveida piekritējiem augot, turpināsim attīstīties arī mēs ar jaunu produkciju un jauniešiem restorāniem.	Visi vadītāji apgalvo, ka viņu restorāni turpinās attīstīties un, ka tagad ir īstais laiks, lai to darītu.

Apkopojot šīs intervijas, labi pamanāms, ka visu trīs restorānu vadītāji apgalvo, ka augot vegānisma kustībai mūsdienās, uzlabojas arī viņu biznesa situācija, un ka tā turpina augt ar katru gadu. Visi ļoti optimistiski skatās un vegānisko restorānu nākotnes perspektīvām un tic, ka vegānismam attīstoties, viņu biznesa iespējas kļūs ar vien plašākas un vieglāk realizējamas.

Šie trīs restorāni ir kā lielisks piemērs un pierādījums, ka vegānisms arī Latvijā kļūst ar vien aktuālāks un, ka tieši šis ir īstais brīdis, lai izmantoto vēl šobrīd esošo brīvo nišu savām biznesa idejām saistībā ar vegānismu. Restorāniem ir iespējas papildināt savu piedāvājumu klāstu ar augu valsts balstītām opcijām, ir iespēja ražot dažādus dzīvnieku produktu alternatīvas un veidot pašiem savus vegāniskus restorānus, kuru pieprasījums mūsdienās ievērojami aug.

Secinājumi.

1. Vegānisms ir dzīvesveids, ko cilvēki piekopj, no savas ikdienas izslēdzot jebkādas dzīvnieku izcelsmes produktus, kuri tiek ievietoti pārtikā, apģērbā, kosmētikā.
2. Attīstoties vegānisma kustībai, ar vien vairāk cilvēki mūsdienās par to uzzina un arī paši izvēlas savu uzturu veidot uz augu valsts produktiem balstītu.
3. Veselības ministrija un ārvalstu uztura speciālisti ir atzinuši, ka vegānisms ir veselīgs un šādu uzturu piekopt var jebkura vecuma cilvēks, kā arī tas palīdz samazināt dažādu slimību risku.
4. Latvijā ir trīs vegāniski restorāni – Terapija, Fat Pumpkin un The Beginnings, un tos visus vieno vēlme popularizēt vegānismu, veselīgu dzīves veidu un zaļo domāšanu.
5. Ar intervijas palīdzību, tiek secināts, ka visiem trīs vegāniskajiem restorāniem Latvijā sokas ar vien labāk, strauji attīstās to apmeklētība un pieprasījums pēc to ēdieniem.
6. Pētījuma gaitā tiek apstiprināta hipotēze, ka vegānisma kustība Latvijā palīdz vegāniskiem restorāniem attīstīties ar katru gadu ar vien vairāk.

Priekšlikumi.

1. Cilvēkiem, kas vēlas veidot savu biznesu saistītu ar vegānisma kustību, tagad ir īstais laiks, jo šobrīd vegānisms ir ļoti aktuāls un šāda dzīves veida piekritēju skaits ar katru gadu palielinās.
2. Ņemot vērā pašreizējo situāciju un vegānisma attīstības straujo gaitu, arī šobrīd esošajiem vegāniskajiem restorāniem nepieciešams piedomāt pie savu klientu lojalitātes iegūšanas un nostiprināšanas, lai nākot jauniem uzņēmumiem, viņu tirgus daļa būtiski nesamazinās.
3. Tā kā vegānisms, vēl vairāk kā Latvijā, attīstās arī ārzemju valstīs, darba autors ieteiktu šobrīd esošajiem Latvijas vegāniskajiem uzņēmumiem, piesaistīt papildus tūristus un ārzemju klientus savam uzņēmumam, lai gūtu papildus atpazīstamību arī ārvalstīs.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts.

- Gorman, Z. (2016., 10). *How veganism is taking over mainstream Europe*. Retrieved from <http://counterpoint.uk.com/wp-content/uploads/2016/10/Compassionate-Consumption-Report.pdf>
- Hayes, D. (01.11.2017.). *Feeding Vegetarian and Vegan Infants and Toddlers*. New York, USA: Academy of Nutrition and Dietetics.
- Just eat. (2017., 08.). *Share of consumers buying meat alternatives*. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/645354/consumer-share-buying-meat-alternatives-europe/>
- Kataja, E. (2013., 11. 04.). *Svaigēšana - veselībai un enerģijai*. Retrieved from <http://jauns.lv/raksts/par-veselibu/104032-svaigesana-veselibai-un-energijai-plusi-un-iespejamie-minusi>
- Kinane, E. (2018., 01. 01.). *Rise of the Vegan*. Retrieved from <https://www.riseofthevegan.com/blog/going-vegan-biggest-trend-for-2018>
- Terapija. (2016, 07.). Retrieved from Facebook: https://www.facebook.com/pg/auguterapija/about/?ref=page_internal
- Terapija. (2017, 07. 04.). Retrieved from Facebook: <https://www.facebook.com/auguterapija/photos/a.184086738660813.1073741829.164556140613873/362642764138542/?type=3&theater>
- Trallis, J. (2007, 06. 08.). Retrieved from Veselības ministrija: veģetāriešu un vegānu uzturs ir veselīgs: <http://www.medicine.lv/raksti/veselibas-ministrija-vegetariesu-un-veganu-uzturs-ir-veseligs>
- World health organisation . (2015, 10). *Carcinogenicity of consumption of red and processed meat*. Retrieved from [http://www.thelancet.com/journals/lanonc/article/PIIS1470-2045\(15\)00444-1/abstract](http://www.thelancet.com/journals/lanonc/article/PIIS1470-2045(15)00444-1/abstract)
- World vegan organization . (2017, 09 25). *Veganism has increased 500% since 2014*. Retrieved from <https://www.riseofthevegan.com/blog/veganism-has-increased-500-since-2014-in-the-us>